

Rapport

BREXIT: NEDERLANDERS ZIEN VOORAL NADELEN VOOR NEDERLAND

Peiling I&O Research
23 januari 2019

Brexit lijkt EU-gevoel in Nederland te versterken

Nederlanders zien vooral nadelen van Brexit voor Nederland

'Britten zijn de weg kwijt'

Ruim twee op de drie Nederlanders staan negatief tegenover de Brexit: 43 procent vindt het jammer, 26 procent vindt het zelfs heel erg dat het Verenigd Koninkrijk uit de Europese Unie (EU) stapt. Een op vijf is hier juist positief over.

Ruim vier op de tien (43%) denken dat 'de Brexit het begin van chaos in Europa kan worden' en maar een relatief klein deel (18%) denkt dat er 'door de Brexit voor de rest van Europa weinig zal veranderen'. Ruim de helft (55%) van de Nederlanders denkt dat 'de Britten volkomen de weg kwijt' zijn.

Vooraf nadelige gevolgen voor Nederlandse economie

Zeven op de tien (69%) Nederlanders denken dat Nederland negatieve gevolgen zal ondervinden van de Brexit, slechts 5 procent ziet positieve effecten voor Nederland, 17 procent denkt geen van beiden en 9 procent weet het niet.

Van degenen die negatieve gevolgen verwachten, denkt ruim driekwart (77%) dat het slecht zal zijn voor de economie. Ruim de helft vreest dat Nederland door het vertrek van het Verenigd Koninkrijk een belangrijke bondgenoot zal missen en dat het minder makkelijk zal zijn voor Nederlanders om naar het Verenigd Koninkrijk te reizen of er te wonen.

Iets minder dan de helft is bang dat Nederland nu financieel meer zal moeten bijdragen aan de EU. Voor tekorten (medicijnen, techniek/apparaten, levensmiddelen) is een derde of minder bang.

Nederlanders willen liefst nieuw referendum of Brexit afblazen

Op de vraag wat de Britse regering nu moet doen – na het wegstemmen door het Britse parlement van de door premier May met de EU gesloten deal – blijkt duidelijk dat Nederlanders het Verenigd Koninkrijk er graag bij willen houden. Een op drie Nederlanders wil een nieuw referendum en een kwart vindt dat het Verenigd Koninkrijk hoe dan ook in de EU moet blijven. Slechts 11 procent zou voor een harde Brexit kiezen. Vooral kiezers van PVV (31%) en FvD (32%) zijn hier vaak voor.

Brexit lijkt Nederlanders te overtuigen van EU-lidmaatschap

Het aandeel dat – bij een eventueel referendum – zou stemmen voor 'Nederland moet in de EU blijven' steeg van 67 procent in 2016 naar 72 procent nu.

Het heeft er alle schijn van dat de Brexit dit gevoel heeft versterkt: maar liefst 58 procent onderschrijft de stelling 'Door de ontwikkelingen rondom de Brexit ben ik meer gaan geloven dat Nederland in de EU moet blijven'. Omgekeerd is slechts 16 procent het eens met de stelling 'Door de ontwikkelingen rondom de Brexit ben ik sterker voorstander van een Nexit (Nederland uit de EU) geworden'.

Meer informatie

- Peter Kanne, p.kanne@ioresearch.nl, 06-31943707

Verantwoording

I&O Research voerde een landelijk representatief onderzoek uit onder 3.734 Nederlanders van 18 jaar en ouder. Het onderzoek liep van vrijdag 18 tot en met dinsdagochtend 22 januari 2019. Het grootste deel van de deelnemers (95%) is afkomstig uit het I&O Research Panel (n=3.559). Daarnaast zijn 175 deelnemers (5%) via PanelClix benaderd om deel te nemen aan dit onderzoek.

De resultaten zijn gewogen op geslacht, leeftijd, opleiding, regio en stemgedrag bij de Tweede Kamerverkiezingen in 2017. De weging is uitgevoerd conform de richtlijnen van de Gouden Standaard. Hiermee is de steekproef representatief voor de kiesgerechtigde Nederlandse inwoners (18+), voor wat betreft deze achtergrondkenmerken.

*Overname uit deze publicatie is alleen toegestaan met expliciete vermelding van **I&O Research** als bron.*

1. Nederlanders willen niet uit de Europese Unie

1.1 Nederlanders beduidend positiever over EU

Nederlanders zijn beduidend tevredener over wat de instellingen van de Europese Unie de afgelopen jaren deden. Was in maart 2016 nog iets minder dan een kwart tevreden, nu is dat 35 procent. Nog steeds is het merendeel (zeer) ontevreden (48%).

Een opvallende stijging, waarbij de kanttekening past dat de metingen maart 2016 zijn uitgevoerd in de aanloop naar het Oekraïne-referendum. De aandacht die er toen voor de EU was, was vooral negatief van toon (gaan we zaken doen met een corrupt land? Etc.). Op dit moment is die negatieve aandacht er minder. Het is de EU bijvoorbeeld redelijk gelukt om één front te vormen tegen de Britten. Dit kan – ten dele – verklaren waarom men nu positiever oordeelt over de EU.

Tabel 1

Hoe tevreden of ontevreden bent u in het algemeen met wat de instellingen van de Europese Unie (bijv. de Europese Commissie, de Raad van Ministers, het Europees Parlement) in de afgelopen jaren hebben gedaan?

	BEGIN MRT-16	EIND MRT-16	JAN-19
Zeer tevreden	0%	1%	2%
Tamelijk tevreden	19%	22%	33%
Niet erg tevreden	39%	38%	30%
Helemaal niet tevreden	30%	27%	18%
Weet ik niet	12%	13%	17%
TOTAAL	100%	100%	100%

Hoger opgeleiden zijn tevredener dan lager opgeleiden, onder hoger opgeleiden zijn meer mensen tevreden (47%) dan ontevreden (37%). Onder lager opgeleiden zijn twee keer meer mensen ontevreden dan tevreden.

De toename van de tevredenheid over de EU is onder alle opleidingsniveaus zichtbaar: het percentage tamelijk tot zeer tevreden Nederlanders is onder laagopgeleiden gestegen van 14 naar 26 procent, onder middelbaar opgeleiden van 15 naar 31 procent en onder hoogopgeleiden van 24 naar 47 procent.

Tabel 2

Hoe tevreden of ontevreden bent u in het algemeen met wat de instellingen van de Europese Unie in de afgelopen jaren hebben gedaan? (naar opleidingsniveau)

	BEGIN MRT-16	EIND MRT-16	JAN-19
Laagopgeleiden			
Zeer tevreden	0%	0%	1%
Tamelijk tevreden	14%	15%	25%
Niet erg tevreden	38%	40%	36%
Helemaal niet tevreden	36%	32%	23%
Weet ik niet	12%	13%	16%
Totaal	100%	100%	100%

	begin mrt-16	eind mrt-16	jan-19
Middelbaar opgeleiden			
Zeer tevreden	0%	1%	1%
Tamelijk tevreden	15%	19%	30%
Niet erg tevreden	36%	37%	30%
Helemaal niet tevreden	34%	29%	20%
Weet ik niet	15%	14%	19%
Totaal	100%	100%	100%

	begin mrt-16	eind mrt-16	jan-19
Hoogopgeleiden			
Zeer tevreden	0%	2%	3%
Tamelijk tevreden	24%	35%	44%
Niet erg tevreden	41%	36%	26%
Helemaal niet tevreden	23%	16%	11%
Weet ik niet	11%	10%	15%
Totaal	100%	100%	100%

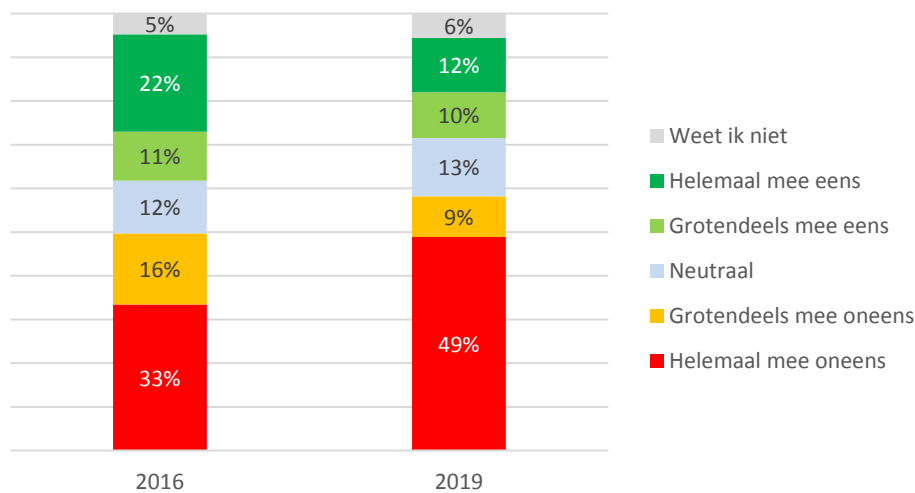
1.2 Geen animo voor (referendum over) Nextit

Wilde in 2016 nog een derde van de Nederlanders een referendum over de Nextit, nu is dat nog slechts iets meer dan een vijfde (22%). Meer dan de helft van de Nederlanders (58%) is het niet eens met de stelling 'Er moet een landelijk referendum komen over de vraag of Nederland lid moet blijven van de Europese Unie'.

Figuur 2

Stelling: "Er moet een landelijk referendum komen over de vraag of Nederland lid moet blijven van de Europese Unie"

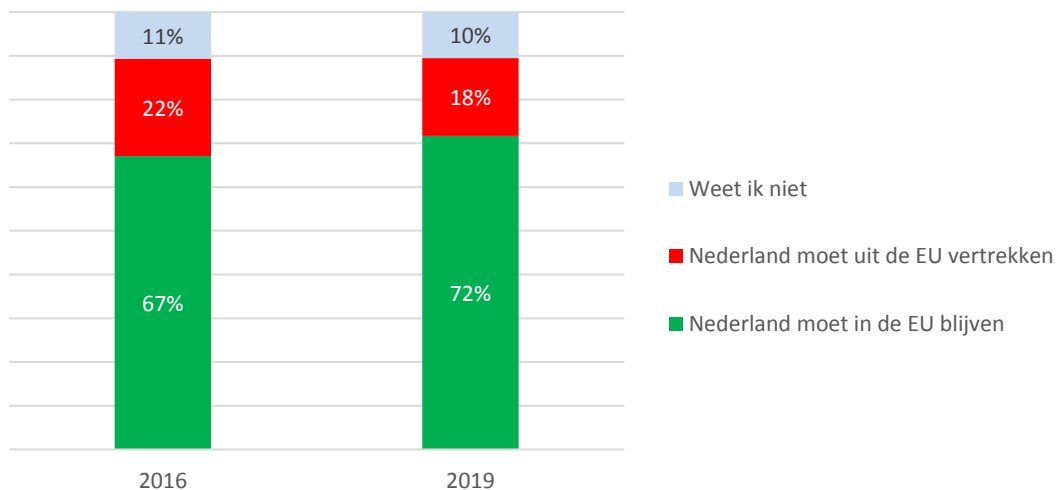
1.3 Zeven op de tien kiezers willen in de EU blijven

Als er een referendum zou komen, zegt 72 procent 'zeker te gaan stemmen', dat was begin 2016 eveneens zo.

Een zelfde percentage (72%) zou dan stemmen voor 'blijven', meer dan in 2016, toen 67 procent voor Nederland in de EU zou stemmen. Slechts 18 procent vindt dat Nederland het voorbeeld van het Verenigd Koninkrijk moet volgen en 10 procent weet het niet.

Figuur 3

Stel dat u bij een referendum zou gaan stemmen over de vraag of Nederland lid moet blijven van de Europese Unie. Zou u dan stemmen voor 'in de EU blijven' of 'uit de EU vertrekken'?

2. Brexit: Nederlanders zien vooral nadelen

2.1 Nederlanders negatief gestemd over Brexit

We legden deze tekst voor:

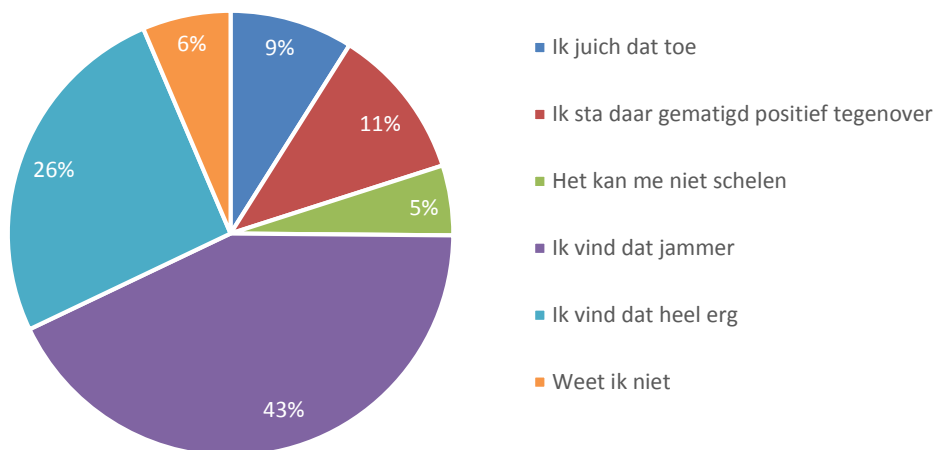
In het Verenigd Koninkrijk werd in 2016 een referendum gehouden over de vraag of het Verenigd Koninkrijk lid moest blijven van de Europese Unie of niet. Een nipte meerderheid van de Britten stemde voor 'leave' (vertrekken). De Britse regering liet op 29 maart 2017 officieel weten de EU te gaan verlaten en op 29 maart 2019 zal de Brexit ('British exit') in principe een feit zijn.

Bijna iedereen in Nederland kreeg wel iets mee van de Brexit. Vier op de tien volgen het op de voet (40%), bijna de helft zijdelings (47%). Een op tien (11%) 'wist het wel, maar volgt het niet' en 2 procent weet er niets van.

Ruim twee derde staat negatief tegenover de Brexit: 43 procent vindt het jammer, 26 procent vindt het zelfs heel erg. Een op vijf is positief (figuur 4).

Figuur 4

Wat is uw mening over de Brexit?

2.2 Vooral nadelige consequenties voor Nederland

Zeven op de tien (69%) Nederlanders denken dat Nederland negatieve gevolgen zal ondervinden van de Brexit, slechts 5 procent ziet positieve effecten voor Nederland, 17 procent denkt geen van beiden en 9 procent weet het niet. Onder kiezers van VVD, CDA, D66, ChristenUnie, PvdA en GroenLinks ligt dat hoger: ronde de 80 procent ziet negatieve gevolgen.

Van degenen die negatieve gevolgen verwachten, denkt ruim driekwart (77%) dat het slecht zal zijn voor de economie. Vooral VVD-, PvdA- en D66-stemmers vrezen dat.

Tabel 3

Welke negatieve gevolgen zal Nederland volgens u ondervinden van de Brexit? (% van degenen die negatieve gevolgen verwachten, meerdere antwoorden mogelijk, naar 'stemgedrag nu')

	TO-TAAL	VVD	PVV	CDA	D66	GL	SP	PvdA	CU	PvdD	50+	SGP	DENK	FVD
Slecht voor de Nederlandse economie	77%	83%	72%	78%	84%	79%	75%	85%	79%	71%	83%	74%	20%	74%
Nederland mist een belangrijke bondgenoot in de EU	57%	59%	46%	58%	62%	61%	54%	59%	58%	66%	58%	50%	20%	62%
Minder makkelijk voor Nederlanders om naar het Verenigd Koninkrijk te reizen	54%	54%	47%	53%	52%	62%	51%	51%	63%	59%	45%	39%	41%	46%
Minder makkelijk voor Nederlanders om in het Verenigd Koninkrijk te wonen	51%	47%	38%	55%	55%	66%	48%	56%	58%	59%	43%	41%	20%	41%
Nederland zal financieel meer moeten bijdragen aan de EU	47%	47%	50%	42%	53%	41%	47%	47%	47%	39%	52%	51%	60%	60%
Mogelijk tekort aan medicijnen in Nederland	33%	29%	25%	32%	41%	40%	32%	42%	40%	31%	28%	25%	21%	24%
Slecht voor de relatie tussen Nederland en het Verenigd Koninkrijk	32%	31%	19%	40%	41%	46%	31%	35%	33%	46%	16%	21%	0%	19%
Minder Britten die in Nederland op vakantie komen	16%	16%	16%	16%	16%	20%	20%	18%	20%	26%	9%	12%	20%	11%
Het kan de privacy en veiligheid van dataverkeer (online) bedreigen	15%	14%	4%	18%	22%	22%	15%	18%	16%	16%	2%	9%	0%	7%
Minder Britten die in Nederland wonen	14%	14%	11%	9%	19%	21%	13%	14%	18%	17%	3%	4%	0%	11%
Het kan de vrede in Europa bedreigen	14%	12%	9%	13%	20%	20%	19%	19%	17%	26%	7%	8%	0%	8%
Mogelijk tekort aan techniek / apparaten in Nederland	13%	13%	9%	12%	13%	19%	16%	15%	12%	17%	15%	4%	21%	12%
Mogelijk tekort aan levensmiddelen in Nederland	9%	10%	5%	7%	7%	12%	12%	8%	7%	9%	11%	5%	21%	7%
Iets anders	3%	2%	2%	1%	5%	3%	3%	2%	1%	8%	1%	2%	0%	4%
Weet ik niet	4%	4%	8%	4%	2%	3%	2%	2%	0%	0%	5%	5%	0%	0%

Ruim de helft vreest dat Nederland een belangrijke bondgenoot zal missen en dat het minder makkelijk zal zijn voor Nederlanders om naar het Verenigd Koninkrijk te reizen of er te wonen.

Iets minder dan de helft is bang dat Nederland nu financieel meer zal moeten bijdragen aan de EU. Voor tekorten (medicijnen, techniek/apparaten, levensmiddelen) is een derde of minder bang.

De 5 procent die vooral positieve kanten ziet aan de Brexit denkt dat het goed is voor de Nederlandse economie (59%) of goed is voor de relatie Nederland en het Verenigd Koninkrijk (31%).

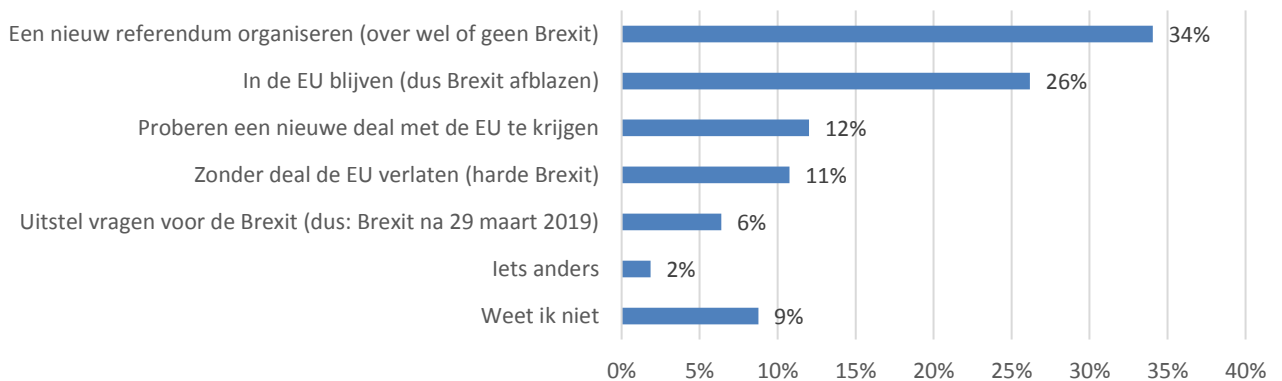
2.3 Nederlanders willen nieuw referendum of Brexit afblazen

De Britse premier Theresa May heeft eind vorig jaar een deal gesloten met de EU over hoe het Verenigd Koninkrijk de EU kan verlaten, maar het Britse parlement heeft deze deal op dinsdag 15 januari 2019 weggestemd.

Op de vraag wat de Britse regering nu moet doen – na het wegstemmen door het Britse parlement van de door premier May met de EU gesloten deal– blijkt duidelijk dat Nederlanders het Verenigd Koninkrijk er graag bij willen houden. Een op drie Nederlanders wil een nieuw referendum en een kwart vindt dat het Verenigd Koninkrijk hoe dan ook in de EU moet blijven. Slechts 11 procent zou voor een harde Brexit kiezen. Vooral kiezers van PVV (31%) en FvD (32%) zijn hier vaak voor.

Figuur 5

Wat vindt u dat het Verenigd Koninkrijk / de Britse regering nu moet doen?

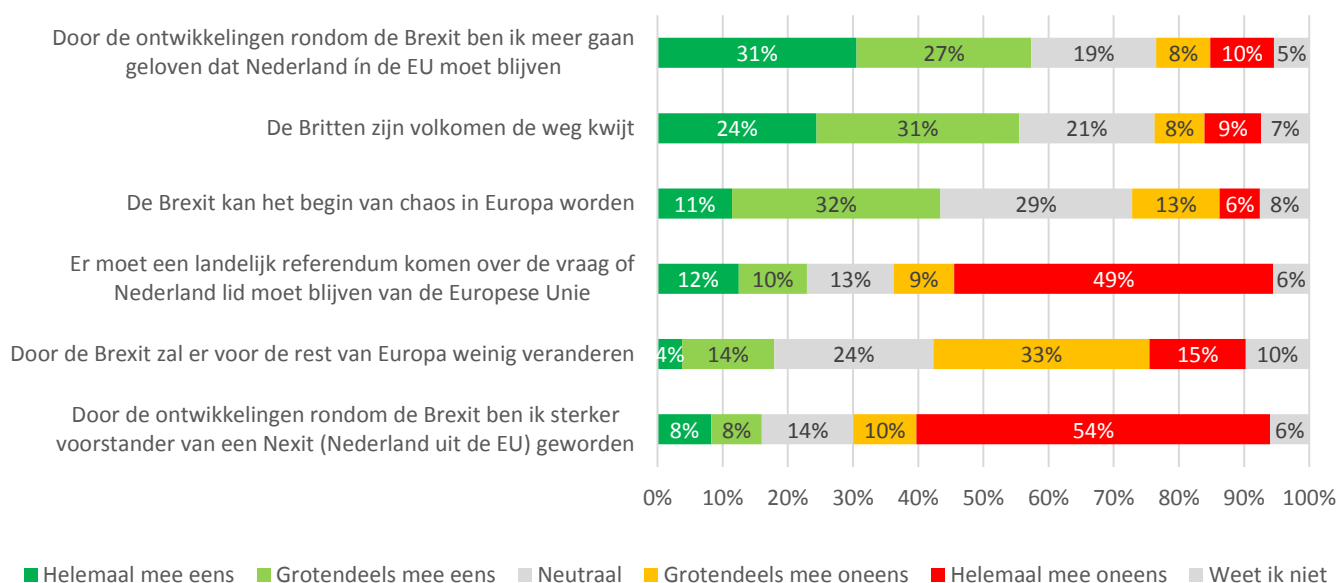
2.4 Brexit lijkt Nederlanders te overtuigen van EU-lidmaatschap

Eerder zagen we al dat het aandeel dat – bij een eventueel referendum – zou stemmen voor ‘Nederland blijft in de EU’ steeg van 67 naar 72 procent. Het heeft er alle schijn van dat de Brexit dit gevoel heeft versterkt: maar liefst 58 procent onderschrijft de stelling ‘Door de ontwikkelingen rondom de Brexit ben ik meer gaan geloven dat Nederland in de EU moet blijven’. Omgekeerd is slechts 16 procent het eens met de stelling ‘Door de ontwikkelingen rondom de Brexit ben ik sterker voorstander van een Nexit (Nederland uit de EU) geworden’.

Ruim vier op de tien (43%) denken dat ‘de Brexit het begin van chaos in Europa kan worden’ en maar een relatief klein deel (18%) denkt dat er ‘door de Brexit voor de rest van Europa weinig zal veranderen’. Ruim de helft (55%) van de Nederlanders denkt dat ‘de Britten volkomen de weg kwijt’ zijn.

Figuur 6

In hoeverre bent u het eens of oneens met de volgende stellingen?

3. Onderzoeksverantwoording

I&O Research voerde een landelijk representatief onderzoek uit onder 3.734 Nederlanders van 18 jaar en ouder. Het onderzoek liep van vrijdag 18 tot en met dinsdagochtend 22 januari 2019.

De resultaten zijn gewogen op geslacht, leeftijd, opleiding, regio en stemgedrag bij de Tweede Kamerverkiezingen in 2017. Het grootste deel van de deelnemers (95%) is afkomstig uit het I&O Research Panel (n=3.559). Daarnaast zijn 175 deelnemers (5%) via PanelClix benaderd om deel te nemen aan dit onderzoek.

Weging en marges

De onderzoeksresultaten zijn gewogen op geslacht, leeftijd, regio, opleidingsniveau en stemgedrag bij de Tweede Kamerverkiezingen in maart 2017. De weging is uitgevoerd conform de richtlijnen van de Gouden Standaard. Hiermee is de steekproef representatief voor de kiesgerechtigde Nederlandse inwoners (18+), voor wat betreft deze achtergrondkenmerken.

Bij onderzoek is er sprake van een betrouwbaarheidsinterval en onnauwkeurigheidsmarges. In dit onderzoek gaan we uit van een betrouwbaarheid van 95 procent. Bij de belangrijkste uitkomsten is er sprake van een marge van plus of min 1,5 procent. Een voorbeeld: 35 procent is tamelijk tot zeer tevreden over de instellingen van de EU. Met 95 procent betrouwbaarheid kunnen we stellen dat tussen 33,5 en 36,5 procent van de Nederlanders tamelijk tot zeer tevreden is over de EU.

I&O Research Panel

Het I&O Research Panel is geworven op basis van aselechte personen- en huishoudensteekproeven op traditionele manier (geen zelfaanmelding). De respondenten hebben geen financiële vergoeding gehad voor hun aanmelding voor het panel. Ook voor deelname aan dit onderzoek kregen respondenten uit het I&O Research Panel geen vergoeding.

I&O Research

I&O Research is een maatschappelijk betrokken bureau voor beleids- en marktonderzoek. Het is onze missie bij te dragen aan beter onderbouwde keuzes van onze klanten, op basis van onderzoek en advies. Wij werken voor overheids- en non-profitorganisaties. I&O Research is de laatste jaren gegroeid tot het zevende marktonderzoeksbureau van Nederland. In de sector 'overheid & onderwijs' is I&O Research de nummer 1 (volgens de MarktOnderzoeksAssociatie, MOA, 2017).

I&O Research heeft vestigingen in Amsterdam en Enschede.

I&O Research is lid van de MarktOnderzoeksAssociatie (MOA), maakt deel uit van de Research Keurmerk Groep en onderschrijft de internationale ICC/ESOMAR-gedragscode voor markt- en sociaalwetenschappelijk onderzoek. I&O Research is ISO 9001-, ISO 20252- en ISO 27001-gecertificeerd. Het online onderzoekspanel (I&O Research Panel) is ISO 26362-gecertificeerd. Dit is de norm voor online en offline access panels.

